

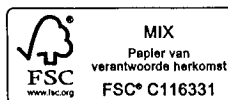
Van Karl Ove Knausgård verschenen ook bij De Geus

Engelen vallen langzaam

Vader (Mijn strijd 1)

Liefde (Mijn strijd 2)

Zoon (Mijn strijd 3)

KARL OVE KNAUSGÅRD

NACHT

MIJN STRIJD 4

Uit het Noors vertaald door Marianne Molenaar

DE GEUS

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij een bijdrage van NORLA (Oslo)

De vertaalster ontving voor deze vertaling een werkbeurs van
het Nederlands Letterenfonds

Oorspronkelijke titel *Min kamp. Fjerde bok*, verschenen bij Forlaget Oktober

Oorspronkelijke tekst © Forlaget Oktober A/s, Oslo 2010

Nederlandse vertaling © Marianne Molenaar en De Geus BV, Breda 2013

Omslagontwerp Studio Ron van Roon

Omslagillustratie © Christina Ottosson

ISBN 978 90 445 2657 8

NUR 302

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden
door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van De Geus BV, Postbus 1878, 4801 BW Breda, Nederland.

Telefoon: 076 522 8151. Internet: www.degeus.nl.

Wilt u het gratis magazine *Geuzennieuws* met informatie over onze nieuwe
uitgaven ontvangen, ga dan naar www.degeus.nl en meld u aan.

DEEL 5

Langzaam kwamen mijn twee koffers aanglijden op de lopende band in de aankomsthal. Ze waren oud, uit het eind van de jaren zestig, ik had ze tussen mama's spullen in de hooischuur gevonden toen we gingen verhuizen, de dag voordat de verhuiswagen kwam, en ze onmiddellijk ingepikt, ze pasten bij mij en mijn stijl, dat niet-helemaal-van-deze-tijd, dat niet-gelikte waar ik voor stond.

Ik drukte mijn peuk uit in de staande asbak bij de muur, tilde mijn koffers van de band en droeg ze naar buiten, het plein op.

Het was vijf minuten voor zeven.

Ik stak nog een sigaret op. Ik hoefde me nergens voor te haasten, niets wat ik moest halen, niemand met wie ik had afgesproken.

Het was bewolkt, toch hing er iets scherp en helders in de lucht. Het landschap had iets van het hooggebergte, ook al lag het vliegveld waar ik was geland maar een paar meter boven de zeespiegel. Ik zag slechts hier en daar een boom, laag en verwrongen. De bergtoppen die het uitzicht begrepsden, zagen wit van de sneeuw.

Vlak voor me stroomde een bus in een mum van tijd vol.

Zou ik die nemen?

Met het geld dat papa me met zo veel tegenzin voor de reis had geleend, moest ik rondkomen tot ik over een maand mijn eerste loon kreeg. Aan de andere kant wist ik niet waar de jeugdherberg lag en met twee koffers en een plunjezak in een vreemde stad rondzeulen zou geen goede start van mijn nieuwe bestaan zijn.

Nee, ik kon net zo goed een taxi nemen.

Behalve een uitstapje naar een cafetaria in de buurt, waar ik twee worstjes at die in een bakje vol aardappelpuree lagen, bleef ik de hele avond op mijn kamer in de jeugdherberg, lag op bed met het dekbed in mijn rug naar muziek op mijn walkman te luisteren terwijl ik Hilde, Eirik en Lars een brief schreef. Ik begon er ook een aan Line, het meisje op wie ik die zomer was, maar legde hem na één kantje weg, kleepte me uit en deed het licht

uit zonder dat dat verschil maakte: de zomernacht bleef licht, het oranje gordijn was net een gloeiend oog.

Normaal gesproken val ik onder wat voor omstandigheden ook probleemloos in slaap, maar die nacht bleef ik wakker liggen. Nog maar vier dagen, dan begon mijn eerste werkdag. Nog maar vier dagen, dan zou ik een klaslokaal binnenstappen in een school in een dorpje aan de Noord-Noorse kust, een plaatsje waar ik nog nooit was geweest en waar ik niets van afwist, niet eens foto's van had gezien.

Ik!

Een achttienjarige jongen uit Kristiansand, die net eindexamen gedaan had, net uit huis gegaan was, met niet meer werkervaring dan een paar avonden en weekenden in een parketfabriek, een aantal bijdragen in een lokale krant en net een zomerbaantje van een maand in een psychiatrische kliniek, zou klassenleraar worden aan een basis- en middenschool in Håfjord.

Nee, slapen kon ik niet.

Wat zouden de leerlingen van me vinden?

Wat moest ik tegen hen zeggen als ik het eerste uur de klas binnenkwam en zij daar al op hun plaats zaten?

En de andere leraren, wat zouden die in hemelsnaam van me denken?

Een eindje verderop ging een deur open, er klonken stemmen en muziek. Iemand liep zachtjes zingend door de gang. Er klonk een kreet: 'Hey, shut the door.' Even later werden alle geluiden weer ingesloten. Ik ging op mijn andere zij liggen. Het merkwaardige gevoel om in zo'n lichte nacht in bed te liggen deed er ongetwijfeld het zijne toe dat ik niet kon slapen. En als het idee dat ik niet kon slapen eenmaal had postgevat, was het hoe dan ook onmogelijk.

Ik stond op, trok mijn kleren aan en ging in de stoel voor het raam zitten lezen. *Ren voor je leven* van Erling Gjelsvik.

Alle boeken die me bevielen, gingen in wezen over hetzelfde. *Witte negers* van Ingvar Ambjørnson, *Yesterday* en *Lood* van Lars Saabye Christensen, *Jack* van Ulf Lundell, *On the Road* van Jack Kerouac, *Last Exit to Brooklyn* van Hubert Selby, *Novel with Cocaine* van M. Ageyev, *Gevaarte* van Finn Alnaes, *Lasso rond mevrouw Luna* van Agnar Mykle, de drie boeken over de geschiedenis van de bestialiteit van Jens Bjerneboe, *Gentlemen* van Klas

Östergren, *Ikaros* van Axel Jensen, *The catcher in the Rye* van J.D. Salinger, *Hommelbarten* van Ola Bauer, *Postkantoor* van Charles Bukowski. Boeken over jonge mannen die hun draai in de maatschappij niet konden vinden, die meer van het leven verlangden dan sleur, meer dan een gezin, kortom, jonge mannen die de burgerlijkheid verafschuwden en op zoek waren naar de vrijheid. Ze reisden rond, ze dronken zich een stuk in de kraag, ze lazen over en droomden van de grote liefde of de grote roman.

Alles wat zij wilden, wilde ik ook.

Overal waar zij van droomden, daar droomde ik ook van.

Het grote verlangen dat ik altijd voelde, werd op de achtergrond gedrongen als ik deze boeken las, maar keerde op het moment dat ik ze weglegde tien keer zo hevig terug. Zo was het mijn hele middelbareschooltijd geweest. Ik haatte elke vorm van autoriteit, was tegen die hele gelikte klote-maatschappij waarin ik was opgegroeid, met zijn burgerlijke waarden en materialistische mensbeeld. Ik verachtte wat ik op het gymnasium leerde, zelfs als het over literatuur ging: alles wat ik moest weten, alle ware kennis, het enig werkelijk noodzakelijke vond ik in de boeken die ik las en in de muziek waar ik naar luisterde. Ik gaf niet om geld of om statussymbolen, ik wist dat de waarde van het leven ergens anders school. Ik wilde niet studeren, wilde geen opleiding aan een conventioneel instituut als de universiteit, ik wilde door Europa trekken, slapen op het strand, in goedkope hotelletjes, bij vrienden die ik onderweg maakte. Baantjes aannemen om te overleven, borden wassen in hotels, boten laden en lossen, sinaasappels plukken ... Ik had die lente een boek gekocht met alle mogelijke en onmogelijke baantjes die je in verschillende Europese landen kon krijgen. Maar de bedoeling was dat dat uiteindelijk allemaal uitmondde in een roman. Ik wilde in een Spaans dorpje zitten schrijven, naar Pamplona gaan om voor de stieren uit te rennen, verder naar Griekenland om daar op een van de eilandjes te schrijven, en dan na één of misschien twee jaar terugkeren naar Noorwegen met een roman in mijn rugzak.

Dat was het plan. Daarom was ik niet in dienst gegaan na mijn eind-examen, zoals een heleboel van mijn kameraden hadden gedaan, en had ik me niet aan de universiteit laten inschrijven, zoals de rest, maar was ik naar het arbeidsbureau in Kristiansand gestapt en had een lijst gevraagd met alle vacatures voor leerkrachten in Noord-Noorwegen.

‘Ik hoorde dat je leraar wordt, Karl Ove’, zeiden mensen die ik aan het eind van de zomer ontmoette.

‘Nee’, antwoordde ik dan. ‘Ik word schrijver. Maar ik moet zolang ergens van leven. Ik blijf een jaar in het noorden, spaar wat geld en vertrek dan naar Zuid-Europa.’

En nu was dat niet meer zomaar een idee dat ik had, maar de werkelijkheid waarin ik me bevond: morgen zou ik naar de haven van Tromsø gaan, de snelboot naar Finnsnes nemen en van daar verder de bus naar het zuiden, naar het kleine plaatsje Håfjord, waar de conciërge van de school me volgens afspraak zou opwachten.

Nee, slapen kon ik niet.

Ik pakte de halve fles whisky die ik in mijn koffer had, haalde een glas uit de badkamer, schonk in, trok het gordijn opzij en nam de eerste, huiverende slok terwijl ik uitkeek over de wonderlijk in het licht badende huizen daarbuiten.

Toen ik de volgende ochtend rond een uur of tien wakker werd, was de onrust verdwenen. Ik pakte mijn spullen, belde met de betaaltelefoon in de receptie een taxi en stond buiten met mijn koffers voor me op de grond te wachten en te roken. Het was de eerste keer in mijn leven dat ik ergens heen ging zonder dat het de bedoeling was om terug te keren. Er bestond geen ‘terug’ meer. Mama had ons huis verkocht en was naar Førde verhuisd. Papa woonde nog noordelijker in Noord-Noorwegen met zijn nieuwe vrouw. Yngve woonde in Bergen. En ik, ik was op weg naar mijn eerste eigen woning. Ik zou mijn eigen baan hebben en mijn eigen geld verdienen. Voor de allereerste keer was ik zelf de baas over alle elementen in mijn leven.

O, godsamme, sodemieters wat was dat een goed gevoel!

De taxi kwam de heuvel op rijden, ik gooide mijn peuk op de grond, trapte hem uit en tilde mijn koffers in de kofferbak, die de chauffeur, een oudere, corpulente man met wit haar en een gouden kettinkje om zijn hals, voor me had opengemaakt.

‘Naar de kade’, zei ik en ik ging achterin zitten.

‘De kade is groot’, zei hij terwijl hij zich naar me omdraaide.

‘Ik moet naar Finnsnes. Met de snelboot.’

‘Dat komt in orde.’

Hij reed weg.

'Zit je daar op het gymnasium?' vroeg hij.

'Nee,' zei ik, 'ik moet verder naar Håfjord.'

'O? Ga je op de visvangst? Nee, je ziet er niet echt uit als een visser!'

'Nee, ik ga daar als leraar aan de slag.'

'Zo, zo. Nou ja, dat doen veel mensen uit het zuiden. Maar ben je niet vreselijk jong? Daar moet je toch achttien voor zijn, dacht ik?'

Hij keek me in het spiegeltje lachend aan.

Ik lachte ook wat.

'Ik heb van de zomer eindexamen gedaan. Ik neem aan dat dat beter is dan niets.'

'Ja, dat zal wel', zei hij. 'Maar denk aan de kinderen die daar opgroeien. Leraren zo van het gymnasium. Elk jaar nieuwe. Niet zo gek dat ze met hun vijftiende de visserij in gaan.'

'Nee,' zei ik, 'maar dat is niet mijn fout.'

'Nee, nee, fout! Wie heeft het over fout! Op een vissersboot werken is toch ook veel mooier dan studeren! Dan tot je dertigste met je neus in de boeken te zitten.'

'Ik ga niet studeren.'

'Maar leraar word je wel!'

Hij keek me weer aan in het spiegeltje.

'Ja', zei ik.

Het bleef een paar minuten stil. Toen nam hij zijn hand van de versnellingspook en wees.

'Daar heb je de snelboot.'

Hij stopte voor de terminal, zette mijn koffers op de grond, sloeg de kofferbak dicht. Ik gaf hem geld, wist niet helemaal hoe het zat met fooi, daar had ik de hele weg tegenop gezien, en loste het op door te zeggen dat hij de rest wel kon houden.

'Dank je wel!' zei hij. 'En succes!'

Dat waren vijftig kronen.

Toen hij wegreed, bleef ik staan om de rest van mijn geld te tellen. Het zag er niet zo best uit, maar ik kon vast wel een voorschot krijgen als ik in Håfjord kwam, ze begrepen toch wel dat ik geen geld had voordat ik begon te werken?

Met zijn ene hoofdstraat, al die sobere, zo te zien haastig opgetrokken betonnen gebouwen en in die karige omgeving met de bergketens in de verte leek Finnsnes op het eerste gezicht net een stadje in Alaska of Canada, bedacht ik toen ik een paar uur later met een kop koffie voor me in een café zat te wachten tot de bus ging. Van een centrum was geen sprake, het plaatsje was zo klein dat alles tot het centrum gerekend moest worden. De sfeer was er heel anders dan in de steden die ik gewend was, vooral omdat het zoveel kleiner was, natuurlijk, maar ook omdat nergens moeite was gedaan om het er mooi of gezellig te laten uitzien. De meeste steden hadden een voor- en een achterkant, maar hier leken die een en hetzelfde.

Ik bladerde de twee boeken door die ik vlakbij in een boekhandel had gekocht. Het ene was getiteld *Het nieuwe water* en was van een mij onbekende schrijver die Roy Jacobsen heette, het andere was *Het mosterdlegioen* van Morten Jørgensen, hij had in een aantal bands gespeeld die ik een paar jaar geleden had gevolgd. Misschien was het niet zo slim om daar geld aan uit te geven, maar ik zou toch schrijver worden, dan was het belangrijk om te lezen, niet in de laatste plaats om te kijken hoe hoog de lat lag. Kon ik zo schrijven? was de vraag die de hele tijd door mijn hoofd spookte terwijl ik ze doorbladerde.

Toen was het tijd om naar de bus te slenteren, een laatste sigaret te roken, mijn koffers in de bagageruimte te leggen, te betalen en de chauffeur te vragen of hij me kon zeggen wanneer we in Hålfjord waren, naar achteren te lopen en links op de op een na achterste plaats te gaan zitten, de plek waar ik zo lang ik me kon herinneren de voorkeur aan had gegeven.

Schuin aan de andere kant van het middenpad zat een mooi, blond meisje, misschien een jaar of twee jonger dan ik, en op de plaats naast haar stond een rugzak, dus ik nam aan dat ze op het gymnasium in Finnsnes zat en nu op weg was naar huis. Ze had naar me gekeken toen ik instapte, en toen de chauffeur startte en de bus hobbeland de halte verliet, draaide ze zich om en keek nog eens naar me. Niet lang, eventjes maar, een vluchtige blik, maar het was voldoende om een stijve te krijgen.

Ik zette mijn koptelefoon op en deed een cassette in mijn walkman. The Smiths, 'The Queen is Dead'. Om geen opdringerige indruk te maken concentreerde ik me er de eerstvolgende kilometers op aan mijn kant door het raam naar buiten te staren en elke impuls om haar kant op te kijken te bedwingen.

Na een soort nieuwbouwwijk, die vlak na het centrum begon, zich verscheidene kilometers uitstreckte en waar ongeveer de helft van de passagiers uitstapte, volgde een lang, kaal, kaarsrecht traject. Terwijl de hemel boven Finnsnes bleek was en de stad eronder in een onverschillig licht gedompeld lag, was het blauw hierbuiten feller en dieper en gloeide de roodgespikkelde, op sommige plaatsen bijna lila heide aan weerszijden van de weg in het licht van de zon, die boven de bergen in het zuidwesten hing. Hun lage maar steile hellingen versperden de hele weg het zicht op de zee, die daar moest liggen. Er stonden voor het merendeel scheefgegroeide dennen en dwergberken. De groenbekslede bergen waartussen het dal omhoogklom, waren aan mijn kant licht hellend, het leken meer heuvels, aan de andere kant steil en wild en alpien, ook al viel hun eigenlijke hoogte bescheiden uit.

Geen mens te bekennen, geen huis ook.

Maar ik was niet gekomen om nieuwe mensen te ontmoeten, ik was gekomen om rust te vinden en te schrijven.

Bij die gedachte schoot er een flits van vreugde door me heen.

Ik was op weg, ik was op weg.

Een paar uur later, nog steeds ingekapseld in de muziek, zag ik een heel stuk voor ons een bord. Uit de lengte van de naam concludeerde ik dat er Håfjord op moest staan. De weg die het aangaf, liep recht de bergen in. Er was nauwelijks sprake van een tunnel, het was meer een gat, aan de wanden was na het opblazen van de rotsen verder niets gedaan en verlichting was er ook niet. Het water droop in zulke hoeveelheden van het dak dat de chauffeur de ruitenwissers aan moest zetten. Toen we er aan de andere kant weer uit kwamen, stokte mijn adem. Tussen twee langgerekte, grillige bergketens, loodrecht en boomloos, lag een smalle fjord, en daarachter, als een enorme blauwe vlakke, de zee.

Oooo.

De weg die de bus volgde, lag tegen de bergwand geklemd. Om zo veel mogelijk van het landschap te zien ging ik staan en liep naar de andere kant. Vanuit mijn ooghoeken registreerde ik vaag dat het blonde meisje zich naar me omdraaide, ze glimlachte toen ze me met mijn gezicht tegen het raam gekluisterd zag. Aan de andere kant van de fjord lag aan de voet van de bergen een eilandje met aan de binnenkant een groepje huizen, ter-

wijl de buitenkant totaal verlaten was, hiervandaan gezien in elk geval. In een haven achter een pier lagen een paar vissersboten. De bergen liepen misschien nog een kilometer door. Aanvankelijk waren de hellingen groen getooid, maar verderop waren ze volkomen kaal en grijs en liepen ze loodrecht af naar zee.

De bus reed door nog een op een grot lijkende tunnel. Aan de andere kant, in een naar verhouding vriendelijk glooiend, een beetje op een kom lijkend dal, lag het dorp waar ik het komende jaar zou doorbrengen.

Mijn hemel.

Het was fantastisch!

De meeste huizen lagen aan weerszijden van een weg die zich in U-vorm door het dorp slingerde. Aan de kade, langs het lagergelegen gedeelte van de weg, lag een gebouw dat op een fabriek leek, het moest de visafslag zijn, er lagen allemaal boten voor. Aan het einde van de U stond een kapel. Langs het hogergelegen gedeelte van de weg lag een rij huizen, daarachter zag je heide, struiken en dwergberken tot waar de glooiing ophield en zich aan beide kanten hoge bergen verhieven.

Meer was er niet.

Ja, toch: boven het punt waar het hogergelegen gedeelte van de weg en het lagergelegen gedeelte bij elkaar kwamen, vlak bij de tunnel, lagen twee grote gebouwen, dat moest de school zijn.

‘Håfjord!’ zei de chauffeur. Ik stopte mijn koptelefoon in mijn zak en liep naar voren, hij kwam achter me aan de treden af en maakte de bagageruimte open, ik bedankte voor de rit, hij zei zonder een glimlach ‘niets te danken’, sprong weer in de bus en vlak daarna keerde hij op het plein en reed de tunnel weer in.

Met in elke hand een koffer en mijn plunjezak op mijn rug bleef ik staan en keek de weg af, eerst links, toen rechts, om te zien of ik de conciërge ergens ontdekte, terwijl ik de frisse, zilte lucht diep in mijn longen zoog.

In het huis recht tegenover de bushalte ging een deur open. Er kwam een kleine man naar buiten, slechts gekleed in een T-shirt en een joggingbroek. Uit de richting die hij koos, begreep ik dat hij de man was die ik moest hebben.

Op een kleine krans haar rond zijn oren na was hij helemaal kaal. Hij had een vriendelijk gezicht met grove trekken zoals je die krijgt als je in de

vijftig bent, maar de ogen achter de brillenglazen waren klein en priemend en niet helemaal in overeenstemming met de rest, viel me op toen hij dichterbij kwam.

'Knausgård?' vroeg hij terwijl hij zijn hand uitstak zonder me aan te kijken.

'Ja', zei ik en ik nam hem aan. Klein en droog, als van een dier. 'Dan bent u zeker mijnheer Korneliussen?'

'Dat klopt', zei hij met een glimlach, waarna hij met zijn armen langs zijn zij om zich heen keek. 'Wat vind je ervan?'

'Van Håfjord?' vroeg ik.

'Hebben we het niet mooi hier?' vroeg hij.

'Fantastisch', zei ik.

Hij draaide zich om en wees.

'Daar kom jij te wonen', zei hij. 'Dus we zijn burenen. Ik woon hier, zie je. Zullen we een kijkje gaan nemen?'

'Prima', zei ik. 'Weet u of mijn spullen er al zijn?'

Hij schudde zijn hoofd.

'Voor zover ik weet niet', zei hij.

'Dan zullen ze maandag wel komen', zei ik terwijl ik naast hem de weg op liep.

'Als ik het goed heb, krijg jij mijn jongste zoon in de klas', zei hij. 'Stig. Hij zit in de vierde.'

'Hebt u nog meer kinderen?' vroeg ik.

'Vier in totaal', zei hij. 'Er wonen er nog twee thuis. Johannes en Stig. Tone en Ruben wonen in Tromsø.'

Ik keek over het dorp uit terwijl we daar liepen. Er stonden een paar mensen voor wat de winkel moest zijn, want er stond ook een aantal auto's geparkeerd. En voor een soort kraam langs het hogergelegen gedeelte van de weg hing een stel jongeren met fietsen rond.

Ver weg op de fjord kwam een boot aanvaren.

Beneden aan de haven krijsten meeuwen.

Verder was het stil.

'Hoeveel mensen wonen hier eigenlijk?' vroeg ik.

'Ongeveer tweehonderdvijftig', zei hij. 'Het hangt ervan af of je de jongeren meerekent die elders op school zitten.'

Bij een zwartgebeitst huis uit de jaren zeventig bleven we staan, voor de deur van de benedenverdieping met een tochtthalletje ervoor.

‘Hier is het’, zei hij. ‘Stap maar binnen. Het moet open zijn. Maar je kunt meteen de sleutel krijgen.’

Ik deed de deur open en liep de gang in, zette mijn koffers neer en nam de sleutel aan die hij me gaf. Het rook er zoals het ruikt in huizen waar een tijdje niemand heeft gewoond. Een flauwe geur van vocht en schimmel die ook buiten wel hangt.

Ik duwde de half openstaande deur open en liep de kamer in. Op de vloer lag oranje tapijt. Een donkerbruin bureau, een donkerbruine eettafel en een klein bankstel met bruin-oranje bekleding, ook van donker hout. Twee grote ramen op het noorden.

‘Hartstikke mooi, zeg’, zei ik.

‘De keuken is daar’, zei hij en hij wees naar een deur achter in de kleine woonkamer. Toen draaide hij zich om: ‘En de slaapkamer daarachter.’

Het behang in de keuken had een populair jarenzeventigpatroon, goudkleurig, bruin en wit. Onder het raam stond een kleine tafel. Een koelkast met een kleine vriezer erbovenop. Een gootsteen in een kort formica aanrecht. Grijs linoleum op de vloer.

‘En dan tot slot de slaapkamer’, zei hij. Hij bleef in de deuropening staan terwijl ik naar binnen ging. Het tapijt was donkerder dan in de kamer, het behang licht en het vertrek volkomen leeg op een laag, enorm breed bed na van hetzelfde materiaal als de rest van de meubelen. Teakhout of teakhout-fineer.

‘Perfect!’ zei ik.

‘Heb je beddengoed bij je?’

Ik schudde mijn hoofd. ‘Dat zit bij de verhuisboel.’

‘Je kunt van ons lenen als je wilt.’

‘Dat zou fijn zijn’, zei ik.

‘Dan kom ik het zo brengen’, zei hij. ‘En als er iets is, wat dan ook, dan kom je maar. We zijn hier niet bang om bij elkaar op bezoek te gaan!’

‘Oké’, zei ik. ‘Hartelijk bedankt.’

Ik volgde hem met mijn blik door een van de ramen in de kamer terwijl hij naar zijn huis liep, dat misschien twintig meter van dat van mij af lag.

Van mij!

Ik had verdomme een eigen woning!

Ik liep wat heen en weer, trok een paar laden open en keek in de kasten tot de conciërge terugkwam met een stapel beddengoed over zijn arm. Toen hij weg was, begon ik het weinige dat ik bij me had uit te pakken. Mijn kleren, een handdoek, mijn schrijfmachine, een paar boeken, een pak schrijfmachinepapier. Ik schoof het bureau onder een van de ramen in de kamer, zette mijn schrijfmachine erop, trok de staande schemerlamp opzij en legde mijn boeken op de vensterbank, plus een nummer van een literair tijdschrift, *Vinduet*, dat ik in Oslo had gekocht en waarop ik me had besloten te abonneren. De vijftien à twintig cassettes die ik bij me had, legde ik ernaast op een stapel en mijn walkman met de reservebatterijen legde ik naast het pak papier op het bureau.

Toen mijn schrijfplek klaar was, borg ik mijn kleren in de kasten in de slaapkamer, tilde de lege koffers op de bovenste plank en bleef een tijdje midden in de kamer staan zonder te weten wat ik nu moest doen.

Ik had zin om iemand te bellen, te vertellen hoe het hier was, maar er was geen telefoon in het appartement. Zou ik naar buiten gaan op zoek naar een telefooncel?

Honger had ik ook.

Wat met die kraam die een friettent leek? Zou ik daarheen gaan?

Hier was in elk geval niets.

Voor de spiegel in de kleine badkamer achter in de gang zette ik mijn zwarte alpinopet op. Buiten op de stoep bleef ik even staan rondkijken. Je keek in één oogopslag over het hele dorp en iedereen die er woonde uit. Niet echt een plek om je te verstoppen. Toen ik langs de weg liep, die boven door het dorp een grindweg was en beneden geasfalteerd, voelde ik me volkomen doorzichtig.

Voor de friettent hingen een paar jongens van een jaar of vijftien rond. Het gesprek verstomde toen ik eraan kwam. Ik liep langs zonder hen aan te kijken, klom de trap op naar een verhoging die iets van een veranda had en liep naar het raam, dat felgeel oplichtte in het vage, een beetje hangerige nazomeravondlicht. De ruit was bijna dichtgeslibd door het vet. Achter het loket verscheen een jongen van ongeveer dezelfde leeftijd als het stel achter me. Op zijn wangen groeiden een paar lange, zwarte haren. Bruine ogen, donker haar.

‘Een hamburger voordeelmenu en een cola’, zei ik. Luisterde aandachtig of iets in het gemompel achter me over mij ging. Maar nee. Ik stak een sigaret op en slenterde wat over de veranda heen en weer terwijl ik wachtte. De jongen liet het op een schepnet lijkende vergiet vol rauwe aardappelstaafjes in het kokende vet zakken. Legde een hamburger op de bakplaat. Op het zachte gesis en de nu druk pratende stemmen achter me na was het helemaal stil. In de huizen op het eiland aan de overkant van de fjord brandde licht. De hemel hing er laag, boven open zee echter des te hoger, blauwgrijs en een beetje heilig, maar verre van donker.

De stilte had niets drukkends, eerder iets opens.

Maar niet voor ons, dacht ik om de een of andere reden. Die stilte was hier altijd al zo geweest, lang voordat er mensen waren, en zou nog lang nadat zij waren verdwenen, zo blijven. Hier in deze kom tussen de bergen hangend, met de zee vlakbij.

Waar eindigde die eigenlijk? Bij Amerika?

Ja, dat moest wel. Newfoundland.

‘Hier is je hamburger’, zei de jongen en hij zette een bord van piepschuim met een hamburger, wat reepjes sla, een kwart tomaat en een portie patat op de plank voor het loket. Ik betaalde, pakte het bord en draaide me om om weg te gaan.

‘Ben jij de nieuwe leraar?’ vroeg een jongen over het stuur van zijn fiets hangend.

‘Ja’, zei ik.

‘Dan krijg je ons’, zei hij. Hij spoog en schoof zijn cap wat hoger op zijn voorhoofd. ‘Wij zitten in de negende. En hij daar zit in de achtste.’*

‘O ja?’ zei ik.

‘Ja’, zei hij. ‘Ben jij een zuiing?’

‘Een zuidérling, ja’, zei ik.

‘Ja, ja’, zei hij met een knikje, alsof ik net op audiëntie was geweest en nu te verstaan kreeg dat het voorbij was en ik kon vertrekken.

‘Hoe heten jullie?’ vroeg ik.

‘Dat kom je gauw genoeg te weten’, zei hij.

---

* Noot van de vertaler: Na de zesde klas van de basisschool wordt er in Noorwegen op de middenschool gewoon doorgeteld.

Daar moesten ze om lachen. Ik glimlachte alsof er niets aan de hand was, maar ik voelde me dom toen ik langs hen liep. Hij had me buitenspel gezet.

'Hoe heet jij dan?' riep hij me na.

Ik draaide mijn hoofd om terwijl ik doorliep.

'Mickey', zei ik. 'Mickey Mouse.'

'Nog een grappenmaker ook!' riep hij.

Toen ik mijn hamburger ophad, kleepte ik me meteen maar uit en ging naar bed. Het was nog geen negen uur, in de kamer was het net zo licht als midden op een bewolkte dag en de stilte die overal heerste, versterkte de geluiden van de minste of geringste beweging die ik maakte, dus hoewel ik moe was, duurde het ook die avond een paar uur voordat ik in slaap viel.

Midden in de nacht werd ik wakker doordat ergens een deur openging. Vlak daarna klonken er voetstappen op de verdieping boven me. Half in slaap verbeelde ik me dat ik in papa's werkkamer lag in ons huis op Tybakken en dat hij het was die daarboven rondliep. Hoe ben ik hier in hemelsnaam terechtgekomen? lukte het me nog net te denken voordat ik weer in de duisternis verdween. De volgende keer dat ik wakker werd, was ik in paniek.

Waar was ik?

In ons huis op Tybakken? In ons huis in Tveit? Op Yngves kamer? In de jeugdherberg in Tromsø?

Ik ging rechtop in bed zitten.

De blik die ik om me heen wierp, bleef nergens hangen, niets van wat ik zag, gaf zin. Het was alsof ik in volle lengte langs een gladde wand omlaaggleed.

Toen schoot het me te binnen.

Håfjord, ik was in Håfjord.

In mijn eigen woning in Håfjord.

Ik ging weer liggen en liet in gedachten de reis hierheen nog eens de revue passeren. Toen stelde ik me het dorp voor dat daar achter de ramen lag, alle mensen in al hun huizen, die ik niet kende en die mij niet kenden. Er golfde iets door me heen wat verwachting leek, maar net zo goed angst of onzekerheid kon zijn. Ik stond op en liep naar de piepkleine badkamer, douchte, trok mijn groene, zijdeachtige overhemd en mijn zwarte, wijde

katoenen broek aan en bleef een tijdje voor het raam naar de winkel staan kijken: daar moest ik heen om boodschappen te doen voor het ontbijt, maar niet nu meteen.

Op de parkeerplaats waren aardig wat auto's te zien. Daartussen stonden een paar mensen bij elkaar. Zo nu en dan kwam er iemand met draagtasjes in de hand de deur uit.

Nee, ik kon net zo goed meteen in het diepe springen.

Ik liep naar de gang, trok mijn jas aan, zette mijn alpinopet op en stapte in mijn witte basketbalschoenen, wierp een blik op mezelf in de spiegel, zette mijn pet recht, stak een sigaret op en ging naar buiten.

De lucht was net zo zacht en grijsig als de dag ervoor. Aan de overkant van de fjord liepen de rotsen loodrecht af naar het water. Ze hadden iets meedogenloos, zag ik in een flits, ze hielden nergens rekening mee, er kon van alles om hen heen gebeuren, het had niets te betekenen, ze waren hier, maar ze vertoefden als het ware elders.

Er stonden vijf mensen. Twee van hen waren oud, zeker vijftig, de drie die er het laatst bij waren gekomen, leken een paar jaar ouder dan ik.

Ze hadden me allang gezien, dat wist ik, dat was onvermijdelijk, er kwam zeker niet elke dag een onbekende gedaante in een lange, zwarte jas de heuvel af.

Ik bracht de sigaret naar mijn mond en zoog zo krachtig dat het filter warm werd.

Aan weerszijden van de deur hing een witplastic reclamevaantje voor het dagblad VG. De etalage stond vol groene en oranje kartonnen bordjes met handgeschreven aanbiedingen.

Ik was intussen vijftien meter van hen vandaan.

Zou ik groeten? Een vlot en ferm 'hoi'?

Blijven staan om met hen te praten?

Vertellen dat ik de nieuwe leraar was, er een grapje over maken?

Een van hen keek naar me. Ik knikte even.

Hij knikte niet terug.

Had hij het niet gezien? Had ik zo bescheiden geknikt dat het leek alsof ik mijn hoofd even draaide of een tic had?

Ik was me pijnlijk bewust van hun aanwezigheid. Een meter van de deur vandaan wierp ik mijn sigaret op de grond, bleef staan en trapte hem uit.

Kon ik hem laten liggen? Zou hij vergaan? Of moest ik hem oprapen?
Nee, dat zou een wel érg pedante indruk maken, toch?

Verdomme, ik laat hem liggen, het zijn vissers, die gooien hun sigaret toch verdorie weg als ze hem opgerookt hebben!

Ik drukte met mijn hand tegen de deur en duwde hem open, pakte een van de rode mandjes en liep het pad tussen de schappen in. Een mollige dame van een jaar of vijfendertig stond met een pakje worst in haar hand en zei iets tegen een meisje dat waarschijnlijk haar dochter was. Dun en stakerig stond ze erbij, met een nukkige, tegendraadse uitdrukking op haar gezicht. Naast de vrouw stond een jongen van een jaar of tien over de vitrine gebogen iets te zoeken. Ik pakte een brood, een pak koffie en een pakje earlgreythee. De vrouw keek even naar me en stopte toen het pakje worst in haar mandje, ze liep naar de andere kant van de winkel met het meisje en de jongen treuzelend achter zich aan. Ik nam alle tijd, liep rond om alles te bekijken wat ze verkochten, pakte een bruine geitenkaas uit de koelvitrine, een blikje leverpastei en een tube mayonaise. Toen pakte ik een liter melk en een kuipje margarine en liep naar de kassa, waar de vrouw intussen bezig was haar boodschappen in een tasje te stoppen terwijl haar dochter het mededelingenbord bij de deur stond te lezen.

De man achter de kassa knikte naar me.

‘Hallo’, zei ik terwijl ik mijn boodschappen voor hem neerlegde.

Hij was klein en gedrongen, had een breed gezicht, een kromme neus en een krachtige kin die was bedekt met een laagje zwart-grijze baardstoppels.

‘Ben jij soms de nieuwe leraar?’ vroeg hij terwijl hij de prijzen op de kassa voor zich aansloeg. Het meisje bij het mededelingenbord draaide zich om en keek naar me.

‘Ja’, zei ik. ‘Ben gister aangekomen.’

De jongen stond aan haar arm te trekken, ze rukte zich los en liep de deur uit. De jongen ging haar achterna, al gauw gevolgd door de moeder.

Sinaasappels moest ik nog hebben. En appels.

Ik haastte me naar de kleine fruitafdeling, stopte snel een paar sinaasappels in een zakje, pakte een paar appels in mijn hand en liep terug naar de kassa, waar de man net de laatste boodschappen aansloeg.

‘En een pakje Eventyr met vloei. En een krant, *Dagbladet*.’

‘Kom je uit het Sørland?’ vroeg hij.